

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 39. ANUL XIII.

Sabiiu, in 20 Maiu (1 Iuniu) 1865.

Telegrafulu ese de doua ori pe septe-
man: joi'a si Dumine'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiiu la expeditur'a
joi'ei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adrese
catra expeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 annu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

„Press'a“ (cea vechia) de Vienn'a comunica din Carlo-
vitiu urmatoarele date, care corespundintele eii le numesce:
„unu incidentu interesantu.“

„Cért'a bisericesca serbo-romana, dice ea, au adusu la lu-
mina unu incidentu curiosu, si mai amu dice — comicu. Pre-
cum se scie, la congressulu din Carlovitiu s'a decisu despar-
tirea eparchieloru din Timisiór'a si Versietiu de catra Mitro-
poli'a cea noua romana. Acésta decisiune in sa, asemenea
celoralalte lucruri congressuale, e departe de a fi adusa la va-
lóre, precum preste totu regulara ierarchica intre Serbi si
Romani se pare ca va sa mai cera catu-va tempu. Intr'ace-
ea in sa Episcopulu Siagun'a, indata ce primi denumirea de
Mitropolitu, emise unu cercularu nu numai catra Clerulu die-
cesei sele transilvane, ci si catra Preotimea eparchieloru Ver-
sietiu si Timisiórei, prin care areta inceperea jurisdictiunei
sele metropolitane. Si'n adeveru Preotimea celoru doue e-
parchii a Versietiu si a Timisiórei inceta a mai pomeni la
indatinatele rogaciuni bisericesci numele Patriarchului ser-
bescu ca Mitropolitu, ci mai vertosu se pomeni Mitropolitulu
Siagun'a, ca unulu carele aru ave sa practiseze deja jurisdic-
tiunea in eparchiele numite.“

Patriarchulu Masirevic prin acésta procedere a noului
Mitropolitu romanu a fostu forte yatematu, si deca n'aru fi
pasitu la mijlocu regimulu ca impaciunitoriu, cert'a bisericesca
intre Serbi si Romani aru fi devenitu certa personala intre
cei doi Mitropoliti ai acestoru nationalitati, o certa, ce nu
potea fi dorita nici unei'a din cele doue partide. Mitropoli-
tulu Siagun'a fu adusu la aceea, ca sa retraga cercularulu seu
mai susu numitu, si sa publice in jurnale o „Declaratiune“
corespunditoare. Acésta „Declaratiune“ se afla acum in jurnalele
romanesce; Mitropolitulu dice intr'ens'a, ca Clerulu e-
parchieloru din Versietiu si Timisiór'a au intielesu reu, deca au
cugetatu, ca jurisdictiunea Patriarchului serbescu au incetatu,
si provoca Clerulu, a recunósce si in venitoriu, ca si pan'a-
cum, jurisdictiunea Patriarchului serbescu „panala alta ordina-
tiune imperatesca“. Precum se asigura in cercuri bine ori-
entate, in tota afacerea acést'a sa fia decursu dupa culisse
lupte crancene.“

Asia dice „Press'a“ cea vechia din Vienn'a.
Mai antaiu e unu ce remarcabilu, ca corespundinti'a acést'a
din Carlovitiu ese tocmai pecandu Pré-Santi'a Sea Patriarchulu
Masirevic se afla in Vienn'a, si inca tocmai la cate-va dile dupace
in „Neue Freie Presse“ si „Ost-Deutsche Post“ se reproduse
unu tractatu publicatu in „Telegrafulu Romanu“ despre intre-
barea bisericesca. Dar sa tacemu de acést'a; lucrulu in sine
in acésta asia numita corespundintia este atatu de desfiguratu,
incatu numai total'a ignorare a adeverului o-a potutu inspira.

Escellentia Sea Mitropolitulu Br. de Siagun'a, avendu
de o parte actulu oficiosu de denumire in mana, de alta parte
publicandu-se resolvirea Mitropoliei nostre prin tote Jurnalele,
si espeduindu-se inca si sciri telegrafice despre aceea, si in fine
intielegendu din tote partile de bucuria si insufletirea cea ne-
marginita, ce o a produsu grati'a imperatesca in inimele totu-
roru Romaniloru greco-orientali, si cu deosebire in inimele
Romaniloru banatieni si ungureni, — bucuria, ce s'a manife-
statu prin nenumerate rogaciuni de multamita in Biserici cu
pomenirea numelui seu in rogaciuni ca alu unui Mitropolitu,
si prin serbatori populare in tote locurile, incependu dela o-
rasiele cele mai de frunte pana la satele cele din urma; intie-
legendu, dicemu, de acestu entusiasmu, ce a strabatutu tota ro-
manimea ardeleana, banatiana si ungureana dela o margine
pana la ceaalta, — si voindu sa previna ori ce disordine,
care se potea face in urm'a delirului acestui'a de bucuria, si
care aru fi potutu conturba referintiele Ierarchiei romane fa-
tia cu Ierarchi'a serbesca, care Esc. Sea voia sa le sustina
pana la tempulu seu pentru ori si ce pretiu: — se hotari a e-
mite cerculariulu din 25 Decembre 1864, prin care aduce la

cunoscinti'a clerului si poporului romanu orientalu din Ardealu,
Ungaria si Banatu infiintierea Metropoliei, si p e n t r u o-
r i e n t a r e a l o r u l e d a ó r e care indreptariu, tramitiendu
cerculariulu preotimei din fostele diecese a Timisiórei si a Ver-
sietiu si nu deadreptulu, ci tocmai prin Ven. Consistorie re-
spective. Dintre acestea in sa celu d'antaiu lu comunica preotimei
numai dupa ce lu tinuse in contumacia vr'o doue luni, ear
celu din urma nu l'a publicatu nici pana astadi, astfelu incatu
deca preotimea a nceputu a pomeni la slujbe pre Metropoli-
tulu romanu, aceea nu e vin'a acestui'a, ci vin'a respectiviloru
Ierarchi serbi si a Consistorieloru loru. Cerculariulu acést'a in sa
nu numai nu provoca Preotimea a se emancipa cu pripire de
subt ierarchi'a serbesca, ci tocmai din contra i de-
mandá ca sa fia fatia cu Episcopii loru cu tota
ascultarea de pana acum. Cerculariulu traiesce
inca in sute de esemplare, si corespundintele Carlovitianu de
siguru nu l'a cunoscutu, ori l'a cititu prin ochelarii patimei, candu
a scrisu corespundinti'a sea. Cácieata cuvintele de smintela din
laudatulu cerculariu metropolitanu. „Trebuie, iubitoru, sa
sciti, ca mai suntu a se face unele pregatiri, ca Mitropolia
nostra sa se pota pune in lucrare; de aceea acum Ve vestescu,
cu deosebire celoru din eparchiele de acum a Timisiórei si a
Versietiu numai atat'a, ca Maiestatea Sea S'au induratu a
resolvi Mitropolia pentru noi Romanii de relegea greco-resa-
ritena din Ardelu si Ungaria, si pre Mine a Me denumi de
Archiepiscopu si Mitropolitu, si ca Voi pana la alta rendu-
iela, ce va urma curendu, si adeca pana se voru conscrie
comunele bisericesci curatu si mestecatu romane din acele
doue eparchii, si Protopopiatele se voru determina, si pana se
va alege si denumi decatra Imperatulu inca unu Episcopu cu
locuinti'a la Caransebesiu, — sa fiti ascultatori de
Episcopii, Protopopii si Preotii Vostri de
pana acum, si tota cinstirea si simbriele sa le dati loru,
precum le-ati datu si pan'acum, pentruea insusi Imperatulu Ve
demanda Vóne acést'a.“

Intr'aceea preotii romani din Banatu, in estasulu bucuriei
loru, ca au scapatu de sub parintesc'a ocrotire a Ierarchiei
serbesce, se vede, ca ici colea au lucratu tocmai in con-
tr'a cerculariului Mitropolitulu romanu, pomenindu-Lu in
rogaciunile loru, si asia Escellentia Sea Mitropolitulu, indata
ce audi despre aceste abateri, precum si despre aceea, ca
preotimea romana se pedepseste pentru acést'a din partea
Ierarchiei serbesce, — cu tote ca e unu ce forte tristu, candu
o Ierarchia trebuie sa pretinda cu forti'a a se face rogaciuni
pentru dens'a, si a se deonesta casele lui Domnedieu prin
astfelu de rogaciuni purceditoare numai din buze, — ca sa
nu i se immultiésca patimele, care astadi paru indoitu si in-
treitu de grele, publica „Declaratiunea“ cunoscuta, prin carea
provoca preotimea din Banatu, ca sa nu-Lu pomenesca in
slujbele loru domnediesce, ca sa nu cada in vre-o nevoia neme-
ritata.“

Din acestea urmeza, ca procederea Escellentiei Sele Me-
tropolitulu Br. de Siagun'a a fostu corecta din capu pana'n
capu, in materia si forma; dar urmeza mai departe si aceea,
ca corespundinti'a din Carlovitiu a „Pressei“ vechi din Vienn'a
este necorecta de susu pana josu, in materia si forma, este unu
fruptu'nematuru, si suntemu in dreptu a spera, ca insusi Pré-
santi'a Sea Patriarchulu Masirevicu au aretatu neplacere catra
cuprinsulu acelei corespundintie, cu atat'a mai multu, cu catu
este mai siguru, ca intre capii Ierarchiei romane si serbe este
intielegerea cea mai buna, si ei nimicu nu facu dupa culisse.

Unu signalu.

„Die Zukunft“, cunoscut'a foia federalistica din Vienn'a,
indreptea in numerulu seu 21 din 27 Maiu o provocare se-
riosa catra Romanii transilvani, de a priveghia cu totdeadin-
sulu asup'a evenimentelor din monarchia nostra, unde dua-
lismulu aspiratu de Magiari totu mai multu inaltia capulu seu.

Cuvintele acestui diuturnu sunt destule de momentose, pentru de a fi audite cât se poate mai departe printre Românii transilvani.

Eata ce dice dar „Die Zukunft.“

Diet'a marelui-principatu se va conchiamă in tōmna. Ea va fi preocupata de o cestiune vitala pentru Transsilvania si anumitu pentru locuitorii ei Români: de cestiunea unirei cu Ungaria. Cum intielegu Magiarii uniunea acest'a, ea pentru Românii transsilvani este o cestiune de viétia in celu mai ren intielesu alu cuventului, căci Magiarii toti—conservativii vechi că si ómenii adresei si decisiunei—voru sa atace cu acea întrebare viétia Românilor. Pentru Magiari, precum inca astadi nu mai ascundu, diet'a transsilvana din 1863 de jure nu esista de locu, si tōte câte s'au facutu in Marele-principatu de trei ani încóce, dupa priceperea Magiarilor, fâra diferintia de partide, este nulla si nimic'a. Ei diferu între sine numai intr'acelu unu punctu, ca partid'a adresei si resolútiunei, proclamandu hotaririle de uniune din 1848, nu voru sa scie preste totu nimicu de esistint'a juridica a unei diete transsilvane, pecandu conservativii vechi atribuiescu Marelui-principatu o dieta, dar numai diet'a „celoru trei natuni privilegiate“ din 1847.

Nu trebuie sa o spunemu noi Românilor, ca priceperea dreptului din partea Magiarilor, un'a că si alt'a, castigandu invingerea, aru fi egala cu nimicirea drepturilor de nationalitate politica a Românilor transsilvani, cari drepturi li s'au garantatu prin legile aduse in dieta dela 1863 încóce in contielegere cu corón'a.

Suntemu siguri pe deplin, ca nu este nici unu Român, care in privint'a acest'a aru cugetă altmintrea. Dar din nenorocire sunt Români, precum avuramu ocaziune a ne convinge, cari nu appretuiescu de ajunsu apropiarea si marimea periculelor, cu cari agitatiunea dualistica a Magiarilor si a aliatilor loru garmani, amenintia si autonomi'a Transsilvaniei. Ei (Românii) se provóca la ministeriu cá la o garantia pentru romanesculu uti possidetis; insa chiaru si déca ministeriulu Schmerling garantéza Românilor venitoriulu dreptului de statu transsilvanu dela 1863, dar cine garantéza Românilor venitoriulu ministeriului Schmerling?!

Românii cá politici buni dór nu potu trece cu vederea nici decátu, ca esecutarea perfecta neconditunata a sistemului de astadi este mai multu decátu cu 'ndoiéla, si prin acest'a este cu 'ndoiéla si aceea, ca poté-se-voru privi, si déca dá, atunci cari din institutiunile de astadi s'aru poté privi cá asecurate de orice modificatiune.

Românii prin un'a din institutiunile acestea, prin dieta, la parere si astadi sunt domnii situatiunei in Transsilvania, ear mâne ori poimane aru poté deveni martirii unei situatiuni noué.

A fostu odata o comissiune illirico-aulica in Vienn'a, si prin o schimbare a situatiunei se contopi in cancelari'a aulica ungara. A fostu si o Cancelari'a aulica transsilvana, si inca sute de ani—schimbarea situatiunei din 1848 le matură fâra urme. Cátu pentru Magiari si pentru asiá numitii liberali germani, astadi ei—si cine scie inca ce alte elemente voru mai fi cá mâne cu ei?—se afla fatia cu Români si cu autonomi'a Transsilvaniei inclinati a matură intr'unu modu, care insufla ingrijire.

Ce urméza din tóte acestea? Dupa parerea nóstra nainte de tóte aceea, ca Români in venitoriu sa nu se opintésca asiá multu a ajutá si a propi impregiurări si partide, cari pe mai multu tempu nu sunt in stare a le mai fi propetă sigura.

Românii transsilvani între altele au inarticulatu la dieta si diplom'a din Octobre. Noi i invitămu, sa cerceteze câtu mai seriosu, ce va sa dica diplom'a acest'a pentru autonomi'a Transsilvaniei, pentru representantia sea dupa dreptulu de statu in Vienn'a, si contr'a legiloru magiare din 1848, cari nimicira autonomi'a marelui-principatu.

Românii indata ce voru cunósce acest'a, de siguru voru consimti cu noi si intru aceea, ca tóte principiele politice, prin urmare si ale diplomei din Octobre, numai asiá aducu folosu practic, déca lucra pentru realisarea loru partide mari cu poteri unite.

Partid'a federalistica in tierile corónéi boeme, in Galiti'a, in tierile germano-slavice, in regatulu triunitu si in Ungaria, de-si din diferite puncte, si in urmarea acestor'a si cu mijlóce diferite lucra pentru realisarea—de-si cu incetulu—a diplomei din Octobre. Ce aru poté impededá pre Români transsilvani, a nu se alaturá lângá partid'a nóstra?—

Astfelu signaliséza „Zukunft“ pericolulu, repetindu-ne impregiurări care sunt recunoscute de toti Români fâra exceptiune, dar care ei asemenea fâra exceptiune voru fi gat'a a le combate fâra frica prin cuventu si fapta.

In caus'a oieriloru transsilvani.

Precum binevoiescu a-si aduce aminte cititorii nostri, in siedinti'a senatului imperialu din 5 Aprile a. c. ablegatulu Pope'a cu 18 consoti, cea mai mare parte transsilvani, interpelaseră pre In. Ministeriu de externe in privint'a tractatului cu Turci'a privitoriu la dreptulu de pasiunitu alu economiloru de vite transsilvani. *)

In siedinti'a din 26 Maiu Esc. Sea D. Ministru de externe, Cont. Mensdorff respunde la acést'a interpelatiune urmátorele: „La interpelatiunea domnilor ablegati Pope'a si consotii, indreptata cátra mine in 3 Aprile, amu onóre a respunde urmátorele:

Decandu in Moldavi'a si Romani'a, unde economii de vite austriaci in puterea unor ferme vechi dela Sultanulu sunt indreptatii a folosi pasiunile, acestea s'au imputinat in mesur'a aceea, in carea s'a desvoltatu acolo agricultur'a, mocanii ardeleni in diceniele din urma au inceputu a trece cu turmele lor Dunarea si a cercetá campiele din Bulgari'a. Regimulu c. r. si-puse silinti'a intru a asecurá si a regulá pascuatiunea de acolo dupa tractate, incheiandu cu Pórt'a invoirea unei legi de pasiunire la an. 1855, care invoire este cea d'antăiu, ce o au incheiatu regimulu c. r. cu Pórt'a in favórea pasiunirei dincolo de Dunare.

In tractatele nóstre cele vechi cu Turci'a nu se afla nici o stipulatiune privitoare la acest'a, dar nici se emisera vreodata pentru economii nostri de vite ferme dela Sultanulu in privint'a intrebuintiárei pasiuniloru bulgare, dupacum fura cele emise pentru pasiunirea in Romani'a si Moldavi'a. Decisiunile fermanelor pentru aceste dóue principate in decurgerea timpului se modificara mai de multe ori in contielegere cu administratiunile de acolo dupa starea impregiurárilor eventuale. Dar pentru pascuatiunea in Bulgari'a nainte de legea de pascu din an. 1855 nu se poté sa fia fostu facute astfelu de modificări, tocmai pentru aceea, căci pentru pascuatiunea de acolo nici esista astfelu de ferme, nici vre-unu tractatu mai vechiu. Candu terminulu de siepte ani, pentru care se facuse conventiunea, se apropiá de sfarsitu, internunciatur'a c. r. din Constantinople si-a pusu tóta silinti'a, cá sa renoiésca tractatulu in interesulu mocaniloru transsilvani. Pórt'a insa ceru desfiintia lui, pentruca trebuie sa inzestreze cu mosii pre miile cele multe de Cerchesi si Tataři, ce-i coloniséza in Dobruggi'a, asiá încátu in fapta nu mai remănu pasiuni pentru mocani. Acést'a stare a lucrurilor s'a constatat printr'o comissiune austriaco-turcesca in fati'a locului.

S'a constatat, ca din pamenturile erariale, pe cari cu deosebirea pasceau turmele mocanesci, d'abiá mai erau atâtea, cá sa dee nutrementu camu la 28,000 oi; s'a constatat, ca pe pasiunile, livedile si câmpurile privatiloru si comunelor s'aru mai poté adaposti vr'o 300,000 oi; dar in fine s'a constatat si aceea, ca proprietarii privati ai acelor mosii nu voira a se induplecă nici decátu cá sa ncheie contracte cu mocanii, cari din nenorocire dedusera ansa la gravamine multe si fundate, si cari si-facusera neamici atátu pre diregatoriele, câtu si pre ómenii privati.

In astfelu de impregiurări regimulu c. r. dupa pertractări indelungate nu-i remase alt'a, decátu a se invoí cu a b d i c e r e a conventiunei de pascuitu, facuta de cátra Pórt'a inca in anulu trecut, dupace suspenderea unilaterala a conventiunea, incercata de regimulu turcescu mai naiute, se reieptase in modu resolutu. Invoirea nóstra finala la desfacerea tractatului urmă cu cererea aceea, cá mocanii numai pâna la 23 Augustu 1865 sa fia constrinsi a desiertá de totu pasiunile bulgare, care cerere Pórt'a o a n-cuviintiatu.

Cu observările de mai nainte credu ca in numele Guvernului imperatescu amu respunsu din destulu la interpelatiunea, ce s'a facutu acestui'a. Voin adauge inca numai acea observare, ca economii nostri de vite mentionati, cari inca de mai multu tempu fatia cu impregiurările aduse inainte numai poteau fi la 'ndoiéla asupr'a terminului suspenderei dreptului de pascuitu mentionatu, care dreptu, cum se dise mai susu, numai cu anevoia se potú estinde pâna pe lun'a lui Augustu a acestui anu, ba la tempulu seu si din partea Guvernului imperatescu au fostu incunoscintati, si din caus'a acest'a, celu putinu in parte, au si inceputu a se apucá de alti rami de castigu.

De altmintrea déca in interpelatiune se afla pronuciata opiniunea aceea, ca mocanii poté ca voru fi siliti a emigrá in tierile dela Dunare, regimulu nu poté adoptá parerea acest'a; căci indata ce oierii transsilvani afla in Principatele unite dela Dunare pasiuni destule pentru turmele lor, apoi le potu folosi pe bas'a stipulatiuniloru nóstre, fâra a avé lipsa, de a emigrá acolo.

*) A se vedé nr. 26 alu „T. R.“ din 1865.

Pân' aici dara responsulu d. ministru de esterne. Dar ôre regimulu nostru nu este in amagire, deca crede, ca mocanii nostri voru mai poté subsiste multu tempu in principate? Mai ne tememu: un'a, pentruca si acolo agricultur'a ocupa totu mai multu terenu, alt'a, ca opiniunea publica de dincolo este nefavoritôre acestei economii, carea ne aduce nôue cestoru de dincôce folôse pe cont'a principatoru. Dreptu testimoni pentru dis'a nôstra din urma aducemu cuvintele „Trompetei Carpatiloru“ din 25 Aprile (7 Maiu), carea enumerandu in revist'a sea interiôra cestiunile cele mai importante, ce aru avéa le desbateré, dice din cuventu in cuventu: „Cele mai importanti din aceste cestiuni sunt: 1. Cestiunea monastiriloru, ce se diceau inchinate; 2. Cestiunea iurisdictionei consularie in Romani'a . . . ; 3. cestiunea mocaniloru séu a trecatôrei oiloru din Austri'a in Turci'a preste tiér'a nôstra.“

De altmintrea sperâmu, ca oierii însisi voru priveghia asupra afaceriloru lor si-si voru pune ei inainte de toti tóta silinti'a, ca sa abata dupa potintia loviturile sôrtei, ce vinu asupra-le, si voru face pasii trebuinciosi la regimu, care din parte-si, cá si pâna acum, de siguru se va 'ngrijî si 'n venitoriu pentru suditi sei.

Adunarea generala

a Asociatiunei Aradane pentru cultura si conversarea poporului român.

Foile germane spunu, ca adunarea generala a Asociatiunei Aradane pentru cultura poporului s'a tinutu la Aradu in 10 si 11 Maiu c. v. Inteliginti'a româna se adunase nu numai din locu si cercurile invecinate, ci si din comitatulu Satumarelui, Solnocului de mijlocu si Crasn'a. Dela Vienn'a venisera Dr. in dreptu Alessandro de Mocioni, dela Pest'a d. Vincentiu Babesiu. Presidiulu lu duse Episcopulu Aradului Procopiu Ivacicovic. La alegerea directoriului remase d. Antoniu de Mocioni directoru primariu, car membrii noi se alesera Protosinghelulu Mironu Romanu, professorulu academicu din Oradea-mare Iustinu de Popfii, preotulu Vultur din Selagiu si preotulu Fisesianu din Toracu, comitatulu Torontalului. (De altmintrea tocmai pecându voiamu sa repetimu tanguirea din anulu trecut, ca trebuie sa scotemu aceste sciri din foi germane, „Conc.“ aduce urmatôrea descriere:)

Aradu 24 Maiu. Romanimea din Ungari'a si Banatu nainte de acést'a cu doi ani si-a creatu o serbatôre nationala, carea si in anulu acést'a se serba in Aradu cu o solenitate precátu se pôte mai stralucita, — întielegu adunarea generala a Asociatiunei nationale din Aradu pentru cultura poporului român, carea pe anulu alu treilea, adeca 185⁵/₆ se si tînù in 22 si 23 a lunei curinte, si decurse intre nisce mominte re-creatôre de spiritele Româniloru, ce din diferite parti concursera la festivitaea acést'a nationala.

Numerulu celu mare alu membriloru adunati, între cari cu mare bucuria veduramu pre unii chiaru si din cele mai indepartate parti boreali — de pe Somesiu —, ne asigura: ca interesarea pentru viét'a si prosperitatea acestei tinere Asociatiuni din ce in ce cresce si se latiesce. — Ilustr'a familia Mocioniana, spriginitôrea cea mai puternica a întreprinderiloru nationali, fu reprezentata si de asta data prin doi membri ai ei, adeca prin domnulu Directoru primaru alu Asociatiunei Antoniu Mocioni, si prin Domnulu Dr. Alessandro Mocioni, cari in giurulu presidiulu tinutu de Ilustriatîle Sele Domnulu Episcopu Procopiu Ivacicovicu cá presiedinte, si Domnulu comite supremu Georgiu Pop'a cá antaiulu vicepresiedinte, — formara cele mai formose flori in cunun'a membriloru adunati. — Neobositulu barbatu alu natiunei, cojudele Tablei regesci in Ungari'a, Magn. D. Vincentiu Babesiu, prin venirea sea la acést'a adunare, si prin participare in tôte debaterile ei, cu esperiinti'a, cumpetulu si judecat'a sea cea còpta multu au contribuitu la curend'a deslegare a problemei acestei adunâri.

Deschiderea adunârei s'a intemplat in diu'a d'antâiu camu pe la 10 ôre nainte de améidi in salonulu comitatense, care din bunavointi'a suslaudatului D. Comite supremu fu cedatu pentru siedintiele adunârei generali. — Cuventulu presidiale de deschidere rostitu de Ilustr. Sea d. Presiedinte Eppu Procopiu Ivacicovicu fu insuflatu de cea mai curata si mai nobila simtire nationala si indreptatu mai alesu spre insuflitire câtra sprijinirea educatiunei scolastice a tinerimei nôstre. — Ilustriatîle Sea intre facatorii de bine ai natiunei, cari pentru scolari români au infintiatu diferite fundatiuni, cu pietate si-au adusu aminte de fericitul Episcopu odinora alu Oradei-mari Samuile Vulcanu; de capitanulu c. r. Simeone Paffy; de Elen'a Birt'a nascuta Ghib'a din Aradu, si de Ann'a Alexandroviciu din Lugosiu; — dar nu au lasatu neatinse nici meritele Ilustrei familie Mocioniane, cum si ale zelosului cetatienu si fundatoru din Ora-

dea-mare Dlu Nicolau Zsig'a; eara la amintirea binefaceriloru, ce natiunea nôstra le-au castigatu din grati'a Maiestatei Sale c. reg. si apost. întreg'a adunare au proruptu in urâri insuflitite pentru scump'a viét'a a Maiestatei Sale. Cuventarea presidiale de deschidere s'au indusu la protocolu in totu cuprinsulu ei.

Actulu specialu alu deschiderei s'au finitu cu dône cuventâri tinute de domnii comembri Simeone Popoviciu Desianu si Georgiu Marchisiu; — prin cea d'antâiu s'au adusu cordiala multamire Ilustriatîle Sale dlui presiedinte Episcopu pentru nefrânt'a lucrare spre binele natiunei: eara prin cea din urma fu salutata adunarea din partea romanimei din Satumare, Maramuresiu, Selagiu si Chioru. — Cuventârile acestoru barbati, dictate de unu geniu luminatu, si de o anima curatu româna, suntu de unu pretiu duraveru, si merita a se dá publicitatiei prin foile nôstre nationali.

Fiindu in prospectu publicarea câtu mai curendu a protocolulu acestei adunâri, care apoi mai esactu va infatisia tôte debaterile si decisiunile ei, — in reportulu de fatia me marginescu a atinge numai unele puncturi mai principali din cele decise, precum sunt: ca reportulu despre activitatea directiunei de la ultim'a adunare generala s'au priimitu cu multamire; statulu activu alu asociatiunei, computandu-se si ofertele, care mai alesu pentru calamitatea causata prin secet'a din anulu 1863 inca nu s'au incassatu, infatisieza o summa ce trece peste 3000 fl., in bugetulu anului nou s'au facutu provisiune frumôsa pentru stipendiarea studintiloru si remunerarea investigatoriloru binemeritati; numerulu membriloru asociatiunei, cari si pâna acum au fostu aprôpe la 1500 s'au mai sporitu cu vreo 200 de membri alesi la ocaziunea acestei adunâri; s'au facutu ingrijire pentru restaurarea membriloru asociatiunei (la expirarea obligamentului de trei ani, si acést'a cu atât mai vertosu: pentruca altmintrea in anulu acést'a aru incetâ obligamentulu celoru mai multi membri; mai departe s'au decisu o initiativa pentru a se introduce in conlucrare cu celelalte dône asociatiuni din Transilvani'a si Bucovin'a o uniformitate in ortografia; s'au decisu pasi in interesulu comunelor române, care suntu indrumate a tîne foi oficiose in alte limbi, cu delaturarea celoru române, si acést'a pe calea recursului câtra guvern; s'au decisu apoi publicarea ordinaria a protocolorulu directiunei, spre a cunósce publiculu interesatu mai de aprôpe activitatea asociatiunei; s'au restauratu directiunea pe anulu 186⁵/₆ realegendu-se Directorulu primariu si celu secundariu adeca dd. Antoniu Mocioni si Sigismundu Popoviciu, cum si cei mai multi membri din anulu trecut; eara alegerea notariului directiunei pe calea concursului s'au lasatu directiunei, si de astadata numai o renumeratiune s'au ficsatu pe partea aceluia, corespundiatôria stârei materiala a Asociatiunei.

Discussiunile in amendôue dilele au decursu in ordinea cea mai buna, carea ne face onóre si naintea strainiloru. Cá comissariu din partea guvernului au fostu de fatia dlu pretore centralu Alessandro Somogyi, carele in sa nu au avutu ansa de a se imite in vre-o pertractare. In fine adunarea generala s'au incheiatu a dôi'a di cam pe la 2 ôre dupa améidi prin o cuventare fôrte acomodata a Ilustriatîle Sale dlui antâiu vice-presiedinte Georgiu Pop'a.

La solenitatea acestei adunâri se pôte reduce si o petrecere improvisata in diu'a de antâi'a séra in paduriti'a Aradului, unde unu numeru fôrte insemnatu de juni si june române, de barbati si dame pâna târdiu nôptea au petrecutu in dantiuri mai alesu nationali si in cântece escutate cu tóta precisiunea. Arangierea acestei mai alesu se pôte multami domniloru comembri de asociatiune: Emericu B. Stanescu si Iovu Cresticiu.

Preste totu Românii si la ocaziunea acést'a au aretatu in fapta, ca in desvoltarea nationala si in cultura generala tinu pasi cu celelalte popóre culte ale Europei. Dee ceriulu, cá la altu anu sa potemu inregistra rezultate si mai maretie in sfer'a asociatiunei nôstre de aici, carea are de scopu a fi unu factoru principalu alu culturei poporului român!

Melarianu.

Principatele române unite.

„Monitorulu oficial“ din 11 Maiu publica unu actu de cea mai mare importantia pentru venitorulu Romaniei, unu actu alu ministriului de justitia câtra curtile si tribunalele din tiéra, prin care le aduce la cunoscintia, ca innalt'a parechia domnitôre, carea, precum se scie n'are copii, au adoptatu unu baiatu. Eata actulu insusi:

Domnule presiedinte,
„Mari'a Sea, Pré-Inaltiatulu Nostru Domnu impreuna cu Mari'a Sea Dômn'a, adoptandu, prin indeplinirea formelor legiuite, pre copilulu numitu din botezu Alessandru, acum

Principele Alessandro, amu onóre a Ve face cunoscutu despre acést'a spre sciintia si cele de cuviintia."

Priimiti, etc. Ministrulu G. Vernescu.

Nu ne suntu cunoscute mai deaprópe impregiurările privitoare la acestu faptu; atât'a in sa potemu dice, fără de a ne teme, ca venitoriulu ne va dá de minciuna, ca adoptarea acést'a, carea esle unu pasu pentru erediarea domniei in famili'a Cuz'a, pentru tota positiunea, interna si esterna, a Romaniei va fi de cea mai profunda insemnatate, si Romani'a aru intrá printr'ens'a intr'o fasa noua a vietiei sele.

Ministrulu de finantie a compusu o comissiune, carea va elaborá unu metodu de simplificare la adunarea dáriloru, carea astadi se pare a fi fôrte defectuosa.

In privinti'a desfiintiarei posteloru straine in tiéra si inlocuirea lor prin postele române, incepundu din 1 Iuniu, nu suna nimicu mai nou. Noue ne place a trage de aici conclusiunea aceea, ca remâne a se incepe cu 1 Iuniu post'a romanésca. — Vorbindu de poste, venimu prin asociarea ideiloru si la drumuri, si si la drumurile ferate. Pentru cãlile ferate dincóce de Milcovu prin legea din 13/25 Maiu 1864 se deduse concessiune Englesiloru Ward si Compani'a, care si depusesese cautiune de 300,000 franci; dar de órece concessiunarii nu se tinusera de contractu, si anume de óre ce nu pazira terminulu prefistu pentru inceperea lucrãrei, contractulu s'au anulat, si cautiunea de 300,000 fr. — celu putinu dupa parerea „Trompetei“, carea in sa nu ne vine a crede neconditiunatu — a devenitu proprietate a statulu.

De curendu au esitu done brosiure, ce nu voru lipsi a face mare sgomotu in tiéra. Tendinti'a lor este a aretá, ca jidovimea in Principate este in creștere amenintiatóre, si ca dens'a va aduce asupr'a tierei urmãri triste. Ne rezervãmu, a comunicá câte ceva din aceste scrieri, care „Trompet'a“ le apróba si le lauda, ear „Reform'a“ le numesce o rusine pentru tiéra.

Noi pelãnga tóte consideratiunile de umanitate, ce le accentuãza „Reform'a“, nu potemu a nu dá dreptulu dlui Panteliu Popasu, autorelui unei'a din brosiurele amintite, si a nu marturisi, ca jidovimea cu crassulu seu materialismu, cu lips'a sea de principie morale, cu total'a despectare a totu ce numimu noi crestinii caracteru, cu unu cuventu cu murdari'a sea trupésca si sufletésca, ascunde in sine unu mare periculu pentru tiéra. Suntemu siguri, ca cititorii nostri voru recunósce, ca parerea nóstra, de-si aspra, dar e fundata, deca voru considerá unu singuru passagiu din scrierea dlui Popasu.

„Intregu numerulu Evreiloru de adi se suie la 7,000,000; din cari numera Franci'a 70,000, Belgi'a 1500, Oland'a 64,000, Germani'a intréga 598,416, si anume: Austri'a propria 180,000, Prussi'a 242,416, Bavari'a 58,000, Hanovr'a, Vurtemberg, Hessen si orasiere libere 72,000, eara celelalte State germane 38,000; Elveti'a 3146; tota Itali'a 41,000; Dani'a 8200; Svedi'a 1000; Russi'a impreuna cu provincie asiatiche 360,000; Poloni'a intréga preste 1,800,000; Ungari'a si cu Transsilvani'a aprópe 140,000; in Turci'a cam 40,000; in Greci'a si insulele Ionice 7000; in Asi'a 1,318,200; in Afric'a 1,800,000; in Americ'a 313,538 si in fine in Principatele-române aprópe 400,000. Va sa dica in proportiune cu numerulu populatiunei, Poloni'a si cu noi suntemu cei mai avuti in Evrei. Si sa fimu siguri, ca in curendu vomu deveni mai avuti si chiaru de cátu Poloni, cãci cárdurile de Jidani, ce navalescu in tóte dilele de peste hotaru, ne punu in perspectiva, de a vedé, peste putini ani, tota Europ'a desiertata de Jidani in frumós'a nóstra Romania.“

„Reform'a“, reproducendu din diuariulu nostru articolulu foi „Zukunft“ din Vienn'a despre starea Bulgariloru din Bessarabi'a romãna, lu introduce astfelu:

„Telegrafulu Român“ reproduce, de pe o scriere periodica din Vienn'a, care are de tinta apararea si inaintarea scopuriloru slave, o tanguire amara a Bulgariloru din Bessarabi'a romãna, contr'a planuriloru de desnatiunalisare, ce aru tiese guvernulu nostru asupr'a lor. Suntemu asiá de obicinuiti cu asemenea plãngeru, fia din partea Bulgariloru, fia din partea calugariloru, incãtu marturisimu, ca nu ne mai facu nici o impressiune, si nu credemu ca voru face vre-o impressiune cui-va; cãci astadi este cunoscutu de toti, ca Romani'a este autonoma, si ca prin urmare este stapãna la ea, si libera a-si dá legile ce-i placu, chiaru deca aceste legi n'aru placé celoru cari voiescu unu statu in statu, celoru cari voiescu sa espleteze Romani'a, in folosulu lor propriu.

Dar ce voiescu fratii nostri Bulgari din Bessarabi'a libera? Sa nu li se mai impuna limb'a romãna prin scoli si biserici, sa li se lase vechile privilegii, ce li se acordasera de Tiarii Russiei. Sa ne erte fratii nostri coreligionari, deca Romãni nu pota sa le faca acestu hatiru ce le facuse Russii; Rusii

si-au avutu sistemulu lor, Romãni au si ei pe alu lor, si ei sunta póte mai gelosi de drepturile lor, decãtu fratii lor ortodocsi, pentru a nu le sacrificá asiá de lesne. A cedá la nisece pretensiuni asiá de absurde cá acelea ale Bulgariloru din Bessarabi'a libera, aru fi pentru Romãni nu numai o proba de slabiciune, dar prin acést'a ei aru dovedi lumii, ca n'au consciinti'a drepturiloru lor, ca nu sciu sa-si pretiúiesca si sa-si respecte acele drepturi. Deca toti strainii, cãti locuiescu in Romani'a, aru pretinde cá sa aiba drepturi particulare, privilegii esclusive, atunci unde aru mai fi unitatea statulu, unde aru mai fi uniformitatea si puterea legiloru? atunci amu fi unu simulacru de statu, compusu din mai multe corpuri, fiacare cu obiceiurile lui, cu aspiratiunile lui, cu legislati'a lui; atunci n'amu mai fi unu statu, in adeveratu intielesu alu vorbei. Fratii nostri Bulgari pota sa-si aiba dorintiele lor, aspiratiile lor; pota sa viseze la panslavismu ori catu li-aru placé; dar acést'a nu-i crutia de datoriile ce au cátra tiér'a unde locuiescu, cátra patri'a lor adoptiva; nu-i crutia de supunerea ce suntu datori legiloru tierei si autoritati guvernului, chiaru candu ei n'aru voi sa se romaniseze, seu chiaru candu guvernulu aru voi sa-i desnatiunaliseze, precum dicu ei.

Fratii nostri Bulgari ne spunu, ca ni-au facutu mari servicii, ca ne-au scapatu de mari pericole; in adeveru, marturisimu si noi, ca fără densii Romani'a n'aru mai fi esistatu. Dar, scimu, ca ei au ajutat fôrte multu planurile de cotropire ale Russiei.

Dar ceea ce ne-a surprinsu mai multu in actulu de tanguire ce facu fratii nostri Bulgari cátra opiniunea publica européna, este naivitatea si cutezanti'a, cu care marturisescu ca s'au opusu guvernului român cu armele in mãna, cá nisco voinicii delii.

Marturisimu, ca asta bravura bulgarésca ne-a inspaimentatu fôrte multu, si ne este fôrte téma, cá nu cu tempulu sa fimu luati cu sabi'a de cátra fratii nostri Bulgari, ba inca sa fimu si prefacuti in Slavi, seu desnatiunalisati, precum dicu ei.“

Prospectu politicu.

In prosceniulu evenimenteloru mai generale europene stã astadi transactiunea regatulu italianu fatia cu scaunulu papalu. Ea se esplia mai de tóte partidele politice cá re-actiune, si acést'a se crede cu atât'a mai vertosu, cãci senatulu Vegezzi s'au inlocuitu prin contele Revel, cunoscutu cá omu de acést'a partida.

Diuarele publica cuventulu, ce l'a rostitu printiulu Napoleonu la radicarea unui monumentu in onórea lui Napoleonu I. la Ajaccio, patri'a Napoleonidiloru. Cuventulu este plinu de cele mai distinse si mai esorbitanti laude ale lui Napoleonu I, despre care printiulu are cutezarea a afirmá, ca a voit libertatea popóreloru, carea a cugetatu sa o castige prin despotismu. „Avenir national“ in sa spune printiulu verde in ochi, ca nici odata despotismulu cá atare nu póte duce la libertate, de órece tendinti'a lui e tocmai aceea, cá sa corumpã spiritele popóreloru si sa falsifice judecat'a lor, si ca libertatea iar numai prin libertate se póte intemeia. Imperatulu Napoleonu a scrisu printiulu o epistola fôrte fina, prin carea in sa repróba acestu cuventu in modulu celu mai resolutu. Printiulu in urm'a acestor'a si-a si datu dimissiunea din demnitãtile sele politice si va sa se retraga la Elveti'a.

Scirea cea mai grava de dincolo de Oceanu o-amu comunicatu in numerulu nostru din urma, ca adeca Jefferson Davis, presedintele stateloru rescutate, este prinsu. Procesulu conjuratiloru decurge in Washington tocmai acum. Unele corespondentie de acolo afirma, ca Davis, unu omu cu moralitate fôrte clatinata, in adeveru aru fi luat parte la planulu de uciderea lui Lincoln, ear altele sustinu, ca acést'a nu se va poté documentá nici decãtu. Celu mai de aprópe venitoriu va aduce lumina in caus'a acést'a. — Intr'aceea in staturile unite americane incepusera a se face verbuãri mari pentru Messicu, dar dupacum espuseramu inca in numerulu precedente, solulu francesu au aflatu priimire buna in Washington, si presedintele Johnson sa fia resolutu a curmá espeditiunile intreprinse asupr'a Messicului, astfelu incãtu temerea de unu resbelu intre Americ'a si Franci'a se pare delaturata. —

Intr'o negotiatoria

de mãrfuri diferite curente in Sabiu se cauta unu invetiacele cu creștere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu seu cele 4 clase ale gimnasiulu micu, seu clasele reale.

A se adressá cátra Onor. Redactiunea a „Telegrafulu Român“, cu gur'a ori in scrisu.